

Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut Naalakkersuisut peqquneqassasut Naalagaaffimmi oqartussaasunut saaffigineqqullugit qulakkeerniarlugu, Kalaallit Nunaata killilersorneqanngitsumik Istanbulimi isumaqatigiissummut ilanngunnissaa. Tamanna pissaaq UPA2022 pisinnagu.

pillugu

Inatsisinut Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerneqarneranut

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Ataatsimiititaliap suliarinninnermini ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Harald Bianco, Inuit Ataqtigiit, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Knud Mathiasen, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviasen, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Mala Høy Kúko, Siumut

Ataatsimiititaliap UKA2021-mi ulloq 20. oktober 2021 siullermeerinninnerup kingorna siunnersuut misissuataarpaa.

1. Siunnersuutip imarisaaa siunertaalu

Europarådip Istanbulimi isumaqatigiisutaani 2011-meersumi arnat persuttaanernut suugaluartunulluunniit illersorneqarnissaat pineqarpoq ilaatigullu arnanik persuttaasarnerit angerlarsimaffinnilu persuttaasarnerit pinaveersaartinneqarnissaat, inatsisitigut malersorneqartarnissaat nungutinneqarnissaallu siunertarineqarluni. Siunnersuutikkut siunertarineqarpoq Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni Istanbulimi isumaqatigiissummut ilanngunneratigut takutitseqataasinnaasugut, persuttaanernut pinaveersaartitsineq aammalu arnat meeqqallu persuttarneqarsinnaanerannut illersuinerput, pimoorukkipput.

2. Istanbulimi isumaqatigiisuttip imarisai

Istanbulimi isumaqatigiisuttip imarisai aalajangiiffigisassatut siunnersuummi sukumiinerusumik allaaserineqarsimangillat. Taamaattumik tulliuttuni isumaqatigiissummi kapitalit aqqaneq-marluk imarisaat eqikkarneqassapput:

Kapitali I-imi (artikelit 1-6) isumaqatigiissutip siunertaa atuuffiilu aalajangersarneqarput tamatumalu saniatigut nassuiaatinik assigiinningsunik imaqarluni.

Kapitali II-mi (artikelit 7-11) pineqarput persuttaanerit isumaqatigiissummut ilaatinneqartut pinaveersaartinneqarnissaannut akiorniarneqarnissaannullu politikkinik akuersissuteqarnissamut timitaliinissamullu pisussaaffit, paasissutissanik katersinissamut ilisimatusarnissamullu pisussaaffik kiisalu oqartussanik suliniutinik taakkuninnga ataqatigiissaarisussamik pilersitsinissamut pisussaaffik.

Kapitali III (artikelit 12-17) arnat persuttarneqartarnerisa pinaveersaartinneqarnissaannut aalajangersakkanik imaqarpoq. Kapitalikkut nunat peqataasut nalinginnaasumik taamatullu aamma immikkut pisussaaffinnik peqqussuteqarfigineqarput, ilaatigut (atuarfinni) ilinniartitaanikkut suliniutitigut (ilaatigut naligiissitaanermut aamma persuttaanertaqanngitsumik aaqqiagiinningsutinik aaqqissuteqartarnermut attuumassutilinnik), qaammarsaalluni suliniutitigut, sulisunik inunnik persutaanermut eqqugaasimasunik persuttaasimasunilluunniit suliaqartussanik ilinniartitsinikkut, kiisalu persuttaasartunik kinguaassiutitigullu kanngutsaatsuliortartunik katsorsaalluni suliniutitigut.

Kapitali IV (artikelit 18-28) persuttaanernit isumaqatigiissummi pineqartunit eqqugaasut illersorneqarnissaat tapersorneqarnissaallu pillugit aalajangersakkanik imaqarpoq. Nunat peqataasut pisussaaffilerneqarput ikiorsiisarnikkut, qimarngueqarnikkut oqarasuaatikkullu siunnersuisarnikkut ikiorserneqarnissamik neqerooruteqarnissamut kiisalu eqqorneqartunut neqeroorutit tamakku pillugit paasissutissiisarnissamut.

Kapitalimi taamatutaaq pineqarput meeqqat attorneqartut illersorneqarnissaannut tapersorneqarnissaannullu tunngasut kiisalu persuttaasernerit matumani pineqartut nalunaarutigineqartarnissaat siuarsarniarlugu nunanut pineqartunut pisussaaffiit.

Kapitali V (artikelit 29-48) isumaqatigiissummi aalajangersakkanik tigussaasunik imaqarpoq. Nunat peqataasut pisussaaffilerneqarput ilaatigut timikkut, tarnikkut kinguaassiutitigullu persuttaanernik, pinngitsaaliilluni katititsisarnernik, arnat kinguaassiornermut atortuinik innarliinernik, pinngitsaaliilluni naattuersitsisarnernik kinguaassiorsinnaajunnartitsisarnernillu kiisalu kinguaassutitigut nikanarsagaanernik inerteqquteqarnissamut. Kapitalimi taamatutaaq pineqaatissiisarneq pissutsillu sakkortusaataasut pillugit aalajangersakkanik imaqarpoq. Artikeli 42-mi kulturi, upperisaq, ileqqut ataqqinassuserlu innersuussutigalugit persuttaanernik isumaqatigiissummut ilaatinneqartunik akuersineqarsinnaanngitsumik pissusissamisoortunngortitsinerit pineqarput. Artikel 43-mi aalajangersarneqarpoq pinerluteqarluni iliuitsit isumaqatigiissummut ilaatinneqartut pinerluttuliornerut isigineqassasut eqqugaasup pinerliisullu akornanni pissutsit qanoq innerat apeqqutaatinnagu. Artikeli 48 persutaanernut isumaqatigiissummut ilaatinneqartunut atatillugu pinngitsoorani

periarfissat allat atorlugit aaqqiagiinngissutinik iluarsiniartarnissamut inerteqqutinik imaqqarpoq.

Kapitali VI-mi (artikelit 49-58) pinerluttoqarsimaneranik paasiniaanerit, eqqartuussivitsigut suliaqarneq, eqqartuussisarneq illersuiniarluni iliuutsit pineqarput. Kapitali ilaatigut palleggusinninneq, peersitaaneq, pisoqalisoorneq inatsisitigullu ikiorserneqarneq pillugit aalajangersakkanik imaqqarpoq.

Kapitali VII-mi (artikelit 59-61) nunanit allanit nuunnerit qimaasullu pineqarput.

Kapitali VIII-mi (artikelit 62-65) ilaatigut inatsisilornerit assigiissaartuunissaat tamatumalu attatiinneqarnissaa anguniarlugu nunat tamalaat akornanni suleqatigiinnermut tunngasut malittarisassaqqartinneqarput.

Kapitali IX-imi (artikelit 66-70) suleqatigiinnik immikkut ilisimasalinnik ilaasortalimmik isumaqatigiissutillu timitalerneqarneranik malinneqarneranillu nakkutilliisussamik (GREVIO) pilersitsinissaq pineqarpoq.

Kapitali X (artikel 71) nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutinut pissutsinut tunngavoq.

Kapitali XI-imi (artikel 72) isumaqatigiissutip allanngortinneqarnissaanik siunnersuuteqqartarneq malittarisassaqqartinneqarpoq.

Kapitali XII (artikelit 73-81) ilaatigut isumaqatigiissutip atuutilernissaa isumaqatigiissutillu ilannguffigineqarnera pillugit aalajangersakkanik imaqqarpoq. Kapitalikkut nunat peqataasut isumaqatigiissummi aalajangersakkat ilaannut nangaassuteqarnissamut periarfissinneqarput.

3. Naalakkersuisut akissuteqaataat allannguutissatullu siunnersuut

Siunnersuut siullermeerneqarnermini imm. 147¹ peqatigalugu ataatsimut oqaluuserineqarput immikkoortunullu taakkununga marlunnut Naalakkersuisut akissuteqaamminni allannguutissatut siunnersuutip tulliuuttup saqqummiunneqarnerata saniatigut siunnersuummut immikkut oqaaseqaateqanngillat:

“Istanbulimi isumaqatigiissutip akuersissutigineqarnissaa pillugu UPA 2022-imi siunnersuummik saqqummiusseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.”

¹ Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut Naalakkersuisut peqquneqassasut aningaasanik immikkoortitsinissaannik persuttaanerup minnerunngitsumillu angerlarsimaffimmi persuttaanerup akiorniarnissaa ersarissumik anguniarlugu, inuiaqatigiinni 2025-mi persuttaanerit amerlassusaat ullumikkumut sanilliullugit 25 procentimik apparsimassasut. Paasisitsiniaaneq kingusinnerpaamik 1. august 2022 aallartinneqassaaq 31. december 2024-ip tungaanut ingerlanneqassalluni.

Naalackersuisut allannguutissatut siunnersuummut atatillugu nalunaarutigaat Istanbulimi isumaqatigiissutip Naalackersuisunit akuersissutigineqarnissaa pillugu suliamik ingerlatsineq aallartinneqassammat, taamaammallu akuersissuteqarnissaaq pillugu UPA 2022-imi aalajangiiffigisassatut siunnersuummik Naalackersuisut saqqummiussiniartut.

4. Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Siunnersuuteqartup siunnersuutip pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai pillugit nassuiaateqarnermini § 37 malillugu apeqqummut nr. 054/2021-mut Naalackersuisut akissuteqaataat innersuussutigaa. Naalackersuisut tassani paasissutissiissutigivaat Kalallit Nunaata inatsisitigut isumaqatigiissut malimmagu, isumaqatigiissutip akuerinissaa aningaasaqarnikkut imaluunniit ingerlatsinikkut pisortani oqartussaasunut kinguneqassanngitsoq.

Isumaqarnarporli isumaqatigiissutikkut nunat peqataasut assigiinngitsunik pisussaaffilerneqarsimasut, tamarmik inatsisilornernut tunnganngikkaluartunik. Assersuutitut taaneqarsinnaavoq nunat peqataasut qimarnguinnik naammattunik amerlassusilinnik pilersitsinissamut pisariaqartunik iliuseqartussaammata, persuttaanerit suugaluartulluunniit pillugit oqarasuaatikkut ullup unnuarlu inuttaqartunik siunnersuisarnermik pilersitsissallutik, taamatullu aamma kinguaassiutitigut pinngitsaalineqarsimasunut kingunerlutsitsinernut ikiorserneqarnissaannut periarfissaqartitsissallutik.

Taamaattumik apeqqutaalerpoq kingunerisassanik allaaserinnineq tamanna ilumut tamakkiisuunersoq.

Ataatsimiititaliali paasivaa Naalackersuisut isumaqatigiissutip ilannguffigineqarnissaa pillugu aalajangiiffigisassatut siunnersuummik saqqummiussinerminnut atatillugu isumaqatigiissutip ilannguffigineqarnerata (malitsinneqarneratalu) aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai nassuiaateqarfigisussaassagaat, soorlu aamma ataatsimiititaliap naatsorsuutigigaa tamatumunnga atatillugu isumaqatigiissummi pisussaaffiit naammassiniassagaanni suliniut suut aallartittariaqassanersut Inatsisartunut sukumiinerusumik nassuiaatigineqassasoq.

Taamaalilluni isumaqatigiissummik malinninnermut atatillugu tamatuma Namminersorlutik Oqartussanut (kommuninullu) aningaasatigut qanoq kinguneqarnissaanik apeqqut Inatsisartut inaarutaasumik aalajanginnginneranni qulaajarneqareersimassaaq.

5. Ataatsimiititaliap siunnersuummik allannguutissatullu siunnersuummik sularinninnera

Ataatsimiititaliap maluginiarpa isumaqatigiissutip siunertarimmagu persuttaanernut suugaluartunulluunniit arnat illersorneqarnissaat aamma arnat persuttarneqartarnerisa

angerlarsimaffinnilu persuttaasarnerup pinaveersaartinneqarnissaa, inatsisitigut malersorneqartarnissaa nungutinneqarnissaalu, ilaatigut arnat angutillu akornanni timalimmik naligiissitaanerup siuarsarneqarneratigut.

Ataatsimiititaliap taamatut siunertaqarnek isumaqatigaa. Ataatsimiititaliap peqatigitillugu oqaatigissavaa arnanik persuttaasarneq aamma maani nunatsinni ajoraluartumik ajornartorsiutaamat takornartaanngitsoq.

Naalackersuisut allannguutissatut siunnersuuteqarput, Istanbulimi isumaqatigiissutip ilannguffigineqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuummik 2022-mi upernaakkut ataatsimiinnermut saqqummiussinissamut Naalackersuisunik peqquisumik.

Naalackersuisut akissuteqaamminni allannguutissatut siunnersuut taanna tunngavilersunngilaat, kisianni allannguutissatut siunnersuummut tunngatillugu Kalaallit Nunaata inatsisiliornikkut isumaqatigiisummik eqquutsitsineranik § 37 malillugu apeqquteqaammut nr. 054/2021-mut akissummi Naalackersuisut paasissutissiisuteqarnerat tamatumunnga tunngaviussangatinneqarpoq.

Taamaalillutik nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutit nalinginnaasumik aatsaat ilannguffigineqartarput isumaqatigiissutip malinneqarnissaanut inatsisiliornikkut piumasaqaatit qulaajarneqarlutillu naammassineqarsimagaangata.

Ataatsimiititaliap - § 37 malillugu apeqqummut akissuteqaat taaneqartoq eqqarsaatigalugu – naatsorsuutigisariaqarjaa Naalackersuisut isumaqartut inatsisiliornikkut piumasaqaatit tamaasa qulaajareersimallugit, taamaattumillu tamanna siunertaralugu naalagaaffimmi oqartussanut saaffiginnissuteqarnissaq pisariaqanngitsutut isigalugu.

Taamaakkaluartorli isumaqatigiissut nunanik peqataasunik assigiinngitsunik pisussaaffiliivoq, taakkununnga ilanngullugit inatsisiliornikkut pisussaaffinnik; isumaginninnermut, peqqissutsimut ilinniartitaanermullu tunngasuniinnaanngitsoq, tassa suliassa qarfinni tiguneqareersimasuni, kisiannili aamma suliassa qarfinni inatsisiliorfigineqarsinnaaneq eqqarsaatigalugu suli Danmarkimit oqartussaaffigineqartuni. Tamanna assersuutigalugu aamma atuuppoq pinerluttulerinnermut inatsimmut aamma Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsimmut tunngasuni, inaqutariit pillugit inatsisiliornernut tunngasuni aamma taarsiisuteqartarnek pillugu inatsisiliornernut tunngasuni.

Kalaallit Nunaata isumaqatigiisummumt ilaatinneqalernissani kissaatigippagu, ilanngunneq inatsisiliornernut Kalaallit Nunaannut atuuttunut allanngortitsinissamik pisariaqartitsilissanersoq Naalackersuisut naalagaaffimmi oqartussat suleqatigalugit qulaajanissaat taamaattumik pisariaqassaaq.

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaanni tamatuma pereersimanissaa imaluunniit upernaakkut ataatsimiinneq sioqqullugu pisinnaanissaa naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattoqanngippat taava Inatsisartut ilanngunnissaq inaarutaasumik isummerfigisariaqassavaat kingunerisassai ilisimasaqarfiginagit, tamannalu immini akuerineqarsinnaasussaangilaq.

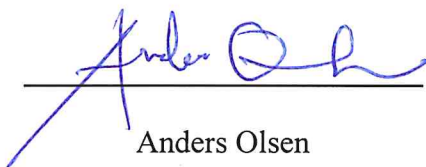
6. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Ataatsimiititaliap isumaqatigiittup taamatut paasinnilluni allannguutissatut siunnersuutip **akuersissutigineqarnissaa inassutigaa.**

Taamatut oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappasaaniigassanngortippaa.

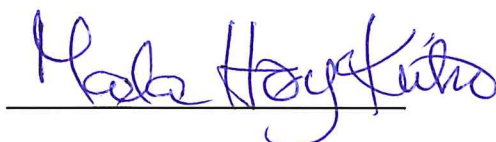
Harald Bianco
Siulittaasoq
Inuit Ataqtigiit

Anders Olsen
Siumut

Mariane Paviassen
Inuit Ataqtigiit

Mala Høy Kúko
Siumut

Knud Mathiassen
Inuit Ataqtigiit